

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра європейського права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський рівень)

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма – «Міжнародне право»

Факультет міжнародних відносин

2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Інституційне право Європейського Союзу» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань – 29 «Міжнародні відносини», спеціальності – 293 «Міжнародне право» факультету міжнародних відносин. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2023. 24 с.

Розробники:

Олексів Оксана Богданівна, старший викладач кафедри європейського права

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри європейського права
Протокол № 1 від “30” серпня 2023 р.

Завідувач кафедрою європейського права

(д.ю.н., проф. Микісвич М. М.)

“30” серпня 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Інституційне право Європейського Союзу» розроблена відповідно до освітньої програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальністю – 293 «Міжнародне право» галузі знань – 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 міжнародні відносини <hr/> (шифр, назва)	за вибором студента	
Модулів – 1	Напрямок 293 <hr/> (шифр, назва)	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів –1	Спеціальність (професійне спрямування) Міжнародне право	другий	-й
Курсова робота		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 120		3-й	-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самостійної роботи студента – 4,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	32 год.	год.
		<i>Семінарські заняття</i>	
		16 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи професійних знань щодо правового регулювання європейської інтеграції та особливостей функціонування інститутів ЄС, а також правового механізму, який регулює відносини ЄС з Україною.

Завдання навчальної дисципліни:

дослідження генези розвитку та становлення інституційного механізму Європейського Союзу;

характеристика правових засад діяльності інститутів Європейського Союзу;

виокремлення функцій та повноважень інститутів Європейського Союзу;

виділення особливостей інституційного механізму співробітництва України та Європейського Союзу.

Загальні компетентності (ЗК):

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях;

здатність аргументовано обирати шляхи вирішення проблеми професійного спрямування, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення;

здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології; дотримуватися вимог онлайн-безпеки.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

здатність відстоювати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів;

знати і розуміти динаміку становлення і розвитку міжнародних інститутів, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішніх зносин та функціонування інститутів зовнішньої політики;

володіти знаннями про особливості застосування європейського права та права Європейського Союзу, які зумовлені членством нашої держави у Раді Європи та кандидатом у члени ЄС;

здатність аналізувати договірний та інституційний механізм правового регулювання європейської інтеграції, вміння аналізувати практику рішень Суду ЄС та національних судів держав-членів;

здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи у національній правовій системі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

базові основи становлення та розвитку інституційного механізму ЄС;

основні правові засади функціонування інституційного механізму ЄС;
особливості правових відносин та інституційного співробітництва України та ЄС;
основні напрямки та результати інституційної реформи ЄС.

У процесі вивчення початкової дисципліни студенти **повинні вміти:**

використовувати знання, набуті в ході вивчення курсу, при вивченні інших дисциплін;
застосовувати отримані знання у своїй практичній діяльності;
аналізувати джерела інституційного права Європейського Союзу;
оцінювати стан відповідності національного законодавства стандартам Європейського

Союзу;

орієнтуватися у фаховій рекомендованій літературі та опрацьовувати міжнародно-правові акти та національне законодавство.

Програмні результати навчання (ПРН):

проводити збір та аналіз матеріалів з різних джерел;
формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

використовувати практику Суду ЄС, теоретичні знання з європейського і національного права для обґрунтування і захисту власної позиції та в інших професійних сферах;

застосовувати набуті знання та уміння при вирішенні практичних завдань.

Навчальна дисципліна «Інституційне право Європейського Союзу» знаходиться в тісному зв'язку з навчальними дисциплінами: «Вступ до права Європейського Союзу», «Європейські міжнародні організації», «Практика Суду ЄС», «Правові засади співробітництва між Україною та ЄС».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема № 1. Поняття інституційного механізму та інституційного права ЄС (2 год.)

Механізм правового регулювання інтеграційних процесів в рамках ЄС та його складові елементи.

Поняття інституційного механізму ЄС. Роль інституційного механізму ЄС в управлінні європейською інтеграцією.

Особливості інституційного механізму ЄС. Наднаціональний характер інституційного механізму ЄС. Відображення в інституційному механізмі ЄС правової природи Європейських співтовариств як формування перехідного типу.

Поняття інституційного права Європейського Союзу та його особливості. Становлення та розвиток інституційного права ЄС. Джерела інституційного права Європейського Союзу.

Тема № 2. Становлення та розвиток інституційного механізму ЄС (2 год.)

Основні етапи формування інституційного механізму ЄС. Організаційно-правова структура Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС). Вплив заснування Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Європейського співтовариства з атомної енергії (Євроатому) на зміни в інституційному механізмі ЄС.

Процес злиття головних органів трьох інтеграційних об'єднань. Інституційні зміни після створення Європейського Союзу.

Причини, цілі та напрямки інституційної реформи ЄС. Ніццький договір та реформування інституційної системи ЄС. Лісабонський договір та тенденції подальшого розвитку інституційного механізму ЄС.

Тема № 3. Система органів Європейського Союзу (2 год.)

Принципи побудови системи органів ЄС.

Проблема класифікації органів ЄС. Основні ланки організаційно-правового механізму співтовариств: головні центри влади (інститути); консультативні органи; допоміжні установи; структури, які забезпечують регулювання відносин співтовариств з іншими державами, міжнародними органами, організаціями.

Взаємодія всіх ланок інституційного механізму ЄС. Реалізація принципу розподілу влад в Європейському Союзі.

Функції інституційного механізму ЄС. Законодавча функція інституційного механізму ЄС. Виконавча функція інституційного механізму ЄС. Бюджетна функція інституційного механізму ЄС. Зовнішньо-політична функція інституційного механізму ЄС.

Процедури прийняття рішень в рамках ЄС. Консультативна процедура. Процедура спільного прийняття рішень. Процедура спільного позитивного висновку. Процедура співпраці. Законодавча процедура. Процедура прийняття бюджету інститутами ЄС.

Тема № 4. Європейська Рада як верховна інстанція ЄС (4 год.)

Еволюція ролі Європейської Ради в процесі поглиблення співробітництва держав-членів ЄС. Правова основа діяльності Європейської Ради.

Структура Європейської Ради. Функції і повноваження Європейської Ради. Порядок її роботи. Правовий статус Голови Європейської Ради.

Види актів, які приймає Європейська Рада, та процедура їх прийняття. Відповідальність Європейської Ради.

Значення Європейської Ради в розвитку політичного механізму співробітництва держав-членів ЄС.

Тема № 5. Рада ЄС – головний законодавчий орган ЄС (4 год.)

Правовий статус Ради Міністрів. Структура Ради Європейського Союзу. Процедури її роботи. Функції Ради ЄС. Правовий статус голови Ради Європейського Союзу. Комітет Постійних представників (COREPER). Секретаріат Ради.

Повноваження Ради ЄС. Види актів, які приймає Рада ЄС та їх юридична сила. Способи прийняття актів Радою ЄС. Розподіл голосів серед держав, які представлені в Раді ЄС, при прийнятті ними рішень. Порядок та способи голосування при прийнятті рішень в Раді ЄС. Роль Ради ЄС в процесі прийняття рішень.

Відповідальність Ради. Співробітництво з іншими інститутами та органами ЄС.

Тема № 6. Комісія – основний виконавчий орган ЄС (4 год.)

Природа Європейської Комісії. Правові основи діяльності Комісії ЄС. Структура та формування Комісії ЄС. Колегія Комісіонерів: призначення та звільнення. Правовий статус голови Комісії. Порядок роботи Комісії ЄС.

Функції та повноваження Комісії ЄС. Представницькі, фінансові та адміністративні функції. Законодавчі функції Комісії ЄС. Акти, які приймає Комісія ЄС: регламенти, директиви та рішення. Процедури прийняття рішень за участю Комісії ЄС. Участь Європейської Комісії у прийнятті бюджету. Делеговані повноваження Комісії.

Забезпечення виконання державами та приватними особами норм права Європейського Союзу. Повноваження по розслідуванню правопорушень і накладенню штрафів. Повноваження по санкціонуванню дій.

Генеральні дирекції - виконавчий апарат Комісії ЄС. Система Генеральних Директоратів. Взаємодія Комісії ЄС з Радою ЄС.

Інституційна реформа, яка стосується Європейської Комісії. Роль Комісії в інституційній системі ЄС. Активне і пасивне право дипломатичного представництва ЄС.

Представництва Комісії ЄС в державах-членах та третіх державах: інформаційні бюро, делегації та місії.

Тема № 7. Європейський парламент – орган демократичного контролю у системі ЄС (4 год.)

Правові основи діяльності Європейського Парламенту. Порядок формування і структура Європарламенту. Членство та розподіл місць в Європарламенті. Вибори до Європейського парламенту. Правовий статус депутата Європарламенту. Політична структурованість Європарламенту: партії та політичні угруповання (фракції).

Внутріорганізаційна структура та Правила процедури Європейського парламенту. Правовий статус голови Європарламенту. Роль Бюро Європарламенту в здійсненні керівництва діяльністю Європарламенту. Допоміжні органи Європарламенту: Конференція голів, Конференція голів комітетів та Конференція голів делегацій. Організація діяльності Європарламенту. Система комітетів.

Функції та повноваження Європарламенту: контроль за діяльністю основних інститутів Євросоюзу, консультативна функція, участь в законодавчій процедурі та в процесі формування бюджету разом з іншими органами Євросоюзу, зовнішньополітичні функції Євросоюзу.

Реалізація контрольних повноважень Європейського парламенту через Омбудсмена. Регламентування діяльності Омбудсмена. Європейський парламент як сторона в судовому процесі.

Тенденція розширення повноважень Європейського парламенту відповідно до Лісабонського договору. Додаткові повноваження Європарламенту. Зміни згідно з інституційною реформою.

Тема № 8. Суд ЄС та інші судові органи Європейського Союзу (4 год.)

Організація судової влади в ЄС.

Суд Європейського Союзу. Склад і порядок формування Суду ЄС. Секретар. Пленум і палати. Місцезнаходження. Офіційна резиденція. Адміністрація. Судді: призначення, професіоналізм, звільнення. Генеральні адвокати. Голова Суду і голови палат. Привілеї та імунітети.

Юрисдикція Суду ЄС. Позови до держав-членів. Спори про перегляд установчих договорів; справи про контроль законності актів, прийнятих органами ЄС. „Похідна юрисдикція”: договірна відповідальність ЄС; справи про випадки позадоговірної відповідальності Євросоюзу, його інститутів та окремих службовців. Позови до органів ЄС та їх посадових осіб: юрисдикція Суду ЄС та процедура провадження справ. Справи

преюдиційного характеру: предмет тлумачення, порядок розгляду преюдиційних запитів, рішення передачі справи на розгляд, Суд ЄС та національні суди держав-членів.

Процесуальні правила судочинства в Суді ЄС: стадії розгляду справ у Суді, порядок виконання, процедурні питання. Юристи Суду ЄС: незалежність і висока професійність, об'єктивні представники закону та справедливості, право на виклад окремої думки, правова допомога.

Участь Суду ЄС у нормотворчій діяльності Союзу. Методи тлумачення положень основних документів ЄС. Прецедент: в Суді ЄС, в національних судах. Ніщський договір і реформування судової системи Європейського Союзу. Вплив розширення ЄС на судову систему.

Загальний Суд. Підстави для створення. Юрисдикція Загального Суду. Порядок формування. Структура. Проведення в Загальному Суді. Розмежування юрисдикції Суду ЄС та Загального Суду. Місце спеціалізованих судів в системі судових органів ЄС.

Тема № 9. Консультативні органи Європейського Союзу (2 год.)

Місце консультативних органів у загальній системі інституційного механізму Європейського Союзу. Органи, створені згідно з договорами ЄС.

Класифікація основних видів консультативних органів ЄС. Допоміжні консультативні комітети. Економічний та соціальний комітет, Консультативний комітет. Комітет регіонів та його повноваження. Інші комітети та установи.

Функціональне призначення консультативних органів ЄС. Повноваження консультативних органів Європейського Союзу.

Комітет постійних представників (COREPER): склад і порядок формування, структура та напрямки діяльності. Комітет регіонів: формування, повноваження та функціонування. Економічний та соціальний комітет: формування, повноваження та функціонування. Політичний комітет та комітет швидкого планування та реагування – місце в системі консультативних органів.

Тема № 10. Допоміжні установи Європейського Союзу (2 год.)

Правові основи діяльності допоміжних установ ЄС. Їх структура та порядок роботи. Основні види допоміжних органів: консультативні, координаційні, органи валютного союзу, Європейський інвестиційний банк.

Адміністративні установи: постійні та тимчасові комітети, комісії та групи.

Установи політичного співробітництва: політичний комітет і його робочі групи, Європейська група та Секретаріат.

Фінансові установи: Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Створення та функціонування інституційної системи Європейського валютного союзу. Правовий статус Європейського валютного інституту (ЄВІ). Основні завдання Європейського фонду аграрної орієнтації та гарантування (ЄФАОГ), новий інструмент співтовариств щодо займів і кредитів (НІС).

Правоохоронні органи ЄС. Правовий статус Європейської прокуратури. Європейське поліцейське агенство (Європол).

Роль допоміжних установ у функціонуванні інституційного механізму ЄС.

Тема №11. Інституційний механізм зовнішніх зносин ЄС (4 год.)

Структура інституційного механізму зовнішніх зносин Європейського Союзу. Правова основа функціонування інституційного механізму співробітництва ЄС з іншими державами, міжнародними органами та організаціями.

Інституційні інструменти реалізації зовнішніх зносин Європейського Союзу. Функція представницького характеру Європейської Комісії у правовідносинах ЄС та держав-членів з третіми державами та міжнародними організаціями. Форми представництва ЄС в міжнародних органах та організаціях.

Інституційний механізм співробітництва між Україною та ЄС.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	ТЕМА	Кількість годин			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Разом
Змістовний модуль 1					
1.	Поняття інституційного механізму та інституційного права ЄС	2	1	4	
2.	Становлення та розвиток інституційного механізму ЄС	2	1	4	
3.	Система органів Європейського Союзу	2	1	4	
4.	Європейська Рада як верховна інстанція ЄС	2	1	6	
5.	Рада ЄС – головний законодавчий орган ЄС	4	2	6	
6.	Комісія – основний виконавчий орган ЄС	4	2	8	
7.	Європейський парламент – орган демократичного контролю у системі ЄС	4	2	8	

8.	Суд ЄС та інші судові органи Європейського Союзу	4	2	10	
9.	Консультативні органи Європейського Союзу	2	1	6	
10.	Допоміжні установи Європейського Союзу	2	1	6	
11.	Інституційний механізм зовнішніх зносин ЄС	4	2	10	
	Всього за 1 семестр:	32	16	72	120

5. Плани семінарських занять

Тема 1. Поняття, особливості та розвиток інституційного механізму ЄС (2 год.)

1. Поняття інституційного механізму Європейського Союзу.
2. Особливості інституційного механізму Європейського Союзу та його наднаціональний характер.
3. Основні етапи формування інституційного механізму ЄС.
4. Тенденції розвитку інституційного механізму ЄС.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 1; 2; 3; 13; 15.

Наукова література: 1; 5; 9; 14; 15; 17; 19; 20; 26; 30.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 5; 9; 11; 21; 22; 32; 34

Інтернет-ресурси (див. пун.12): 11.

Тема 2. Європейська Рада в системі органів ЄС (2 год.)

1. Принципи побудови системи органів ЄС.
2. Класифікація органів Європейського Союзу.
3. Правова основа діяльності Європейської Ради. Її структура.
4. Функції та повноваження Європейської Ради.
5. Правовий статус Голови Європейської Ради.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 1; 2; 3; 13; 14; 15.

Наукова література: 5; 9; 14; 15; 17; 18; 20; 23.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 1; 4; 5; 7; 12; 32.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 1.

Тема 3. Рада ЄС – головний законодавчий орган ЄС (2 год.)

1. Правова основа діяльності Ради ЄС.
2. Структура Ради ЄС.
3. Правовий статус голови Ради ЄС.
4. Функції та повноваження Ради ЄС.
5. Процедура роботи та прийняття рішень в Раді ЄС.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 1; 2; 3; 13; 14; 15.

Наукова література: 1; 3; 5; 9; 10; 14; 17; 19; 23; 29.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 1; 4; 21; 32; 35.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 2.

Тема № 4 Європейська Комісія – основний виконавчий орган ЄС (2 год.)

1. Правова основа діяльності Європейської Комісії та її структура.
2. Функції та повноваження Комісії ЄС.
3. Генеральні дирекції як виконавчий апарат Європейської Комісії.
4. Порядок роботи Комісії ЄС. Прийняття актів.
5. Співробітництво Європейської Комісії з Радою ЄС.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 1; 2; 3; 7; 8; 9; 10; 13; 14; 15.

Наукова література: 1; 3; 5; 7; 10; 16; 17; 18; 19; 23; 27; 30.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 1; 4; 6; 21; 22; 32; 34; 35.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 3.

Тема № 5 Правовий статус Європейського парламенту (2 год.)

1. Правові засади функціонування Європейського парламенту.
2. Вибори до Європарламенту.
3. Статус депутата Європейського парламенту.

4. Внутрішній організаційна структура та організація роботи Європейського парламенту.
5. Функції та повноваження Європарламенту.
6. Розширення повноважень Європарламенту.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 1; 2; 3; 5; 6; 13; 14; 15..

Наукова література: 1; 3; 5; 9; 10; 14; 16; 17; 19; 23; 26; 30.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 1; 5; 8; 10; 13; 21; 23; 34.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 4; 13.

Тема № 6 Організація судової влади в Європейському Союзі (2 год.)

1. Суд ЄС як головна судова установа Євросоюзу. Склад і порядок формування.
2. Юрисдикція Суду ЄС.
3. Судові рішення.
4. Процесуальні правила судочинства в Суді ЄС
5. Загальний суд та спеціалізовані суди.
6. Суд ЄС та національні суди держав-членів.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 1; 2; 3; 11; 12; 13; 14; 15.

Наукова література: 2; 5; 8; 9; 11; 16; 17; 19; 22; 28; 29.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 2; 14; 15; 16; 17; 20; 24; 26; 29; 30; 31; 33; 36.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 5.

Тема № 7. Консультативні органи та допоміжні установи ЄС (2 год.)

1. Функціональне призначення консультативних органів ЄС.
2. Комітет постійних представників (COREPER): Склад, структура та основні напрямки діяльності.
3. Правовий статус Комітету регіонів та Економічного і соціального комітету.
4. Правові основи діяльності допоміжних установ. Їх структура та порядок роботи.
5. Основні види допоміжних установ

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 3; 6; 7; 8; 15.

Наукова література: 5; 17; 18; 19; 23; 26; 30

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 1; 3; 5; 8; 34.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 8; 9; 10; 11; 12; 13.

Тема № 8. Інституційний механізм зовнішніх зносин ЄС (2 год.)

1. Структура інституційного механізму зовнішніх зносин Європейського Союзу.
2. Правова основа функціонування інституційного механізму співробітництва ЄС з іншими державами, міжнародними органами та організаціями.
3. Інституційні інструменти реалізації зовнішніх зносин Європейського Союзу.
4. Форми представництва ЄС в міжнародних органах та організаціях.
5. Інституційний механізм співробітництва між Україною та ЄС.

Рекомендована література (див. пун. 11):

Базова (основна) література:

Міжнародно-правові акти та національне законодавство: 3; 4; 5; 7; 8; 9; 10; 13; 14; 15; 16.

Наукова література: 1; 3; 4; 6; 7; 12; 13; 17; 21; ; 23; 24; 25; 30.

Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література: 4; 6; 7; 9; 11; 19; 21; 25; 28; 32; 34; 35.

Інтернет-ресурси (див. пун. 12): 1; 3; 4.

6. Питання для самоконтролю

1. Поняття інституційного механізму ЄС
2. Особливості інституційного механізму ЄС
3. Наднаціональний характер інституційного механізму ЄС
4. Основні етапи формування інституційного механізму ЄС
5. Процес злиття основних органів трьох інтеграційних об'єднань
6. Інституційні зміни після створення ЄС
7. Розподіл повноважень по управлінню інтеграційним процесом в ЄС
8. Принципи побудови системи органів ЄС
9. Проблема класифікації органів ЄС
10. Взаємодія елементів інституційного механізму ЄС в ході управління інтеграцією
11. Установча функція інституційного механізму ЄС
12. Законодавча функція інституційного механізму ЄС
13. Виконавча функція інституційного механізму ЄС
14. Бюджетна функція інституційного механізму ЄС
15. Зовнішньополітична функція інституційного механізму ЄС
16. Тенденції розвитку системи органів ЄС
17. Причини інституційної реформи ЄС
18. Особливості інституційної реформи ЄС

19. Особливості реалізації принципу розподілу влад в рамках ЄС
20. Процедура прийняття бюджету
21. Особливості механізму прийняття рішень в рамках ЄС
22. Консультативна процедура прийняття рішень
23. Процедура співробітництва
24. Процедура спільного прийняття рішень
25. Процедура співпадаючого позитивного висновку
26. Основні етапи прийняття рішень в рамках ЄС
27. Еволюція Європейської Ради як верховної інстанції ЄС
28. Правова основа діяльності та структура Європейської Ради
29. Порядок роботи та прийняття актів Європейської Ради
30. Правовий статус Ради ЄС
31. Склад Ради Європейського Союзу
32. Функції та повноваження Ради ЄС
33. Порядок роботи та прийняття рішень в Раді ЄС
34. Правовий статус Голови Ради ЄС
35. Порядок формування та правова основа діяльності Комісії ЄС
36. Функції та повноваження Європейської Комісії
37. Порядок роботи та прийняття актів Комісії ЄС
38. Генеральні дирекції як виконавчий апарат Комісії ЄС
39. Взаємодія Європейської Комісії та Ради ЄС
40. Статус Європейського парламенту
41. Вибори до Європарламенту
42. Статус депутата Європарламенту
43. Внутрішня структура і порядок роботи Європарламенту
44. Повноваження Європейського Парламенту
45. Розширення повноважень Європарламенту
46. Організація судової влади в ЄС
47. Статус та призначення Суду ЄС
48. Порядок формування Суду ЄС
49. Правила судочинства в Суді ЄС
50. Рішення Суду ЄС
51. Розмежування юрисдикції Суду ЄС та Загального Суду
52. Правовий статус Загального Суду та спеціалізованих судів
53. Порядок формування Загального Суду
54. Правила процедури в Загальному Суді
55. Створення та функціонування системи інститутів Європейського валютного союзу
56. Правовий статус Європейського валютного інституту (ЄВІ)
57. Основні завдання Європейської системи центральних банків (ЄСЦБ)
58. Основні органи Європейського центрального банку (ЄЦБ)
59. Функціональне призначення консультативних органів ЄС
60. Комітет постійних представників: його склад, структура та напрямки діяльності
61. Комітет регіонів та його повноваження
62. Правовий статус Економічного та соціального комітету ЄС
63. Палата аудиторів: склад та основні напрямки діяльності
64. Уповноважений з прав людини (медіатор, омбудсмен)
65. Європейська публічна служба
66. Тенденції розвитку консультативних органів ЄС
67. Допоміжні установи в рамках ЄС: їх структура і порядок роботи
68. Основні види допоміжних установ
69. Юридичні та контрольні установи

70. Адміністративні установи: комітети, комісії, групи, які діють на постійній та тимчасовій основі
71. Установи політичного співробітництва: політичний комітет, Європейська група, Секретаріат
72. Фінансові установи: ЄФАОГ, ЄСФ, ЄІБ, НІС
73. Інституційний механізм співробітництва між Україною та ЄС
74. Структура інституційного механізму зовнішніх зв'язків ЄС
75. Інституційні інструменти реалізації зовнішніх зв'язків ЄС
76. Посади та органи введені в інституційну систему ЄС після прийняття Лісабонського договору
77. Правовий статус агентств, які функціонують в рамках ЄС

7. Методи навчання

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного та пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані із контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, обговорення, дослідницькі проекти, підготовка та презентація індивідуальної роботи.

8.

Методи контролю

Поточний контроль:

- усне опитування; перевірка тестових завдань; перевірка модульних завдань;
- перевірка письмових (індивідуальних, практичних) робіт, конспектів.

Підсумковий контроль: залік

9. Розподіл балів, що присвоюються студенту

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Інституційне право Європейського Союзу» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає: контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на семінарських заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань. Протягом семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи з наданої викладачем тематики з подальшою його презентацією.

При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату.

При вивченні курсу «Інституційне право Європейського Союзу» студент може набрати максимум 100 балів. Максимальна кількість балів за усі види роботи студента, описані у таблиці.

Контроль семінарських занять	Тестовий контроль	Самостійна робота студента	Модульний контроль
= 60 балів	= 10 балів	= 10 балів	= 20 балів
За одне семінарське заняття студент може отримати максимум 5	Тести (кожне питання оцінюється в 1)	Полягає у виконанні студентом	

балів. Усі бали за семінарські заняття сумуються в кінці вивчення даної навчальної дисципліни	бал) Усі бали за тести сумуються в кінці вивчення даної навчальної дисципліни	індивідуальних завдань:	
--	--	-------------------------	--

10. Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		
0-50			Незадовільно	Незараховано

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні міжнародно-правових актів, національного законодавства, судової практики, наукової та спеціальної літератури. Виконав усі індивідуальні завдання.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні предмету. Виконав усі індивідуальні завдання.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах. Виконав усі індивідуальні завдання.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу. Виконав не усі індивідуальні завдання.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни. Виконав не усі індивідуальні завдання.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студенту, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни. Виконав не усі індивідуальні завдання або взагалі нічого не зробив.

11. Рекомендована література

11.1. Базова (основна) література:

11.1.1. Міжнародно-правові акти та національне законодавство:

1. Договір про Європейський Союз. 1992. - URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text.

2. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.

3. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union - Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union - Protocols - Annexes - Declarations annexed to the Final Act of the Intergovernmental Conference which adopted the Treaty of Lisbon, signed on 13 December 2007. *Official Journal*. C 326. 26/10/2012 P. 1–390. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>.

4. Agreement between the European Community and the Council of Europe on cooperation between the European Union Agency for Fundamental Rights and the Council of Europe. *Official Journal of the European Union*. Series L. 15.07.2008. № 186. P. 7–11.

5. Agreement on the strengthening of co-operation between the Parliamentary Assembly of the Council of Europe and the European Parliament. Brussels. 28 November 2007. URL: http://assembly.coe.int/CommitteeDocs/2007/20071129_Cooperation-agreement-signature.pdf.

6. Charter of Fundamental Rights of the European Union. *Official Journal*. C. 326. 26.10.2012, P. 391–407. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=HR>.

7. Cooperation Agreement between the Committee of the Regions and the Congress of the Local and regional authorities. Revised version. Brussels. 12 November 2009. URL: <https://rm.coe.int/1680473de5>.

8. Framework Administrative Agreement between the European Union and the Council of Europe on actions administered by the Council of Europe and funded or co-funded by the EU. Strasbourg. 18 June 2015. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?DocumentId=0900001680473ddc>.

9. Joint Declaration on Co-operation and Partnership between the Council of Europe and European Commission. 3 April 2001. *Compendium of texts governing the relations between the Council of Europe and the European Union*. Fourth edition. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2002. P. 12–15. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064c45d>.

10. Memorandum of Understanding between the Council of Europe and the European Union. Strasbourg. 10 May 2007. Strasbourg. 8 p. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804e437b>.

11. Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities of 25 September 2012 // URL: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/rp_en.pdf
12. Statute of the Court of Justice of the European Union (consolidated version) //URL: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-08/tra-doc-en-div-c-0000-2016-201606984-05_00.pdf
13. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts // URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>
14. Treaty on European Union (TEU) / Maastricht Treaty URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>
15. Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts // URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12001C/TXT>
16. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони -URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

1.1.2. Наукова література:

1. Вирозумовська А. Процедури судового захисту в праві ЄС // Навчальний посібник. К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2005. 145 с.
2. Герднген М. Європейське право / Переклад з німецької. К.: «К.І.С», 2008. 528 с.
3. Гнатовський М. М. Європейський правовий простір. Концепція та сучасні проблеми: монографія. К.: Вид. дім «Промінь», 2005. 224 с
4. Грицяк І.А. Правова та інституційна система Європейського Союзу: навч.посіб./за заг.ред.: М.Бойцуна, Я. Мудрого, О.Рудіка. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009.
5. Гріненко О. О. Міжнародно-правове регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу: нормативний аспект. К.: «Фенікс», 2011. 448 с.
6. Європейські правові стандарти та їх імплементація в українське законодавство. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2013. 546 с.
7. Ірина Яворська, Михайло Микієвич. Суд Європейського Союзу: правовий статус та особливості реалізації правотворчої функції : монографія / – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2017. – 248 с.

8. Кн: перша: Інституційне право Європейського союзу / В.І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. — К. : Ін Юре, 2015
9. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.
10. Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС: монографія. Харків: Право, 2018. 528 с.
11. Кулеба Д. І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика. К.: Промені, 2007. 302 с.
12. Луць. Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. Київ, 2003. 304 с.
13. Муравйов В.І. Право Європейського Союзую Київ: Юрінком Інтер, 2011. 704с.
14. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. Київ, 2002. 460с.
15. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. О. К. Вишнякова. – Одеса : Фенікс, 2013. – 883 с
16. Право Європейського Союзу: підручник: у чотирьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. Київ: Ін Юре, 2015-2016.
17. Право Європейського Союзу: підручн. / За ред. Р. А. Петрова. 7-ге вид. Київ: Істина, 2017. 384 с.
18. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2021
19. Прокопенко Л., Рудік О., Н.М. Рудік Р. Інституційна система ЄС, Дніпро 2018.
20. Смирнова К. В. Асоціація між Європейським Союзом і третіми країнами: сучасний стан і динамізм в умовах інтеграції і дезінтеграції: монографія / за ред.: К. В. Смирнова, О. В. Святун, І. А. Березовська та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2021. 239 с.
21. Узгодження судової практики в європейському контексті: ВСУ про можливість преюдиціального запиту. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/120574_uzgodzhennya-sudovo-praktiki-v-vropeyskomu-kontekst-vsu-pro-mozhlivst-preyuditsalnogo-zapitu
22. Штрайнц Р. Європейське право/Перекл. з нім. Катерина Котюк; наук. ред. укр. вид Михайло Микієвич. Львів: Астролябія, 2009.
23. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз: монографія. Х.: Право, 2013. 760 с.

24. Яхтенфукс М. Європейська інтеграція: пер. з нім. М. Яковлева / Яхтенфукс М., Беата Колер-Кох. К.: Києво-Могилянська академія, 2007. 394 с.
25. Josephine Steiner and Lorna Woods EU Law/Tenth Edition/OXFORD University press 2000.
26. Kolb M. The European Union and the Council of Europe. UK: Palgrave Macmillan, 2013. 232 p.
27. Monitoring the EU Accession Process: Judicial Capacity./ Open Society Institute, 2002. 221p.
28. O'Keeffe D., Bavasso A. (eds) Judicial Review in EU Law. Kluwer. 2000.
29. Snell J. Gauweiler: Some Institutional Aspects // European Law Review. 2015. No. 2. P. 134

11.2. Допоміжна (додаткова) література:

Спеціальна література:

1. Барандій М. Розподіл повноважень між органами ЄС за Лісабонським договором. *Вісник Львів. ун-ту, серія міжнародні відносини*. 2008. №25. С.141-146.
2. Бережна К. В. Перерозподіл юрисдикції судових органів Європейського Союзу після Лісабонської реформи. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. Вип. 5. С. 145-153
3. Белан О. Перші здобутки єдиної європейської валюти. *Аналітичний щоквартальник представництва Європейської Комісії в Україні*. 2003. №1
4. Вишняков О. Інтеграційне право як інструмент «європеїзації» України: структура та зміст. *Європейське право*. 2012. №2–4. С. 145–157.
5. Вступ до права Європейського Союзу. Навчальний посібник/ За ред. Петрова Р.В., Опейди З.Й., Федорчук Д.Е., Вакуленко А.О.- Донецьк, 2001.
6. Головка О.І. Європейська Комісія: правовий статус в системі органів Європейського Союзу. / *Держава і право: збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 9. К. Інст-т держави і права НАН України, Спілка юристів України, 2001. С.474 - 479.
7. Головка О.І. Роль і значення Європейської Ради в системі органів Європейського Союзу. *Вісник ЛНУ імені Івана Франка, серія: міжнародні відносини*. – 1999. №1. С. 247 – 253.
8. Головка О.І., Микієвич М.М. Правовий статус та значення Європейського Парламенту в системі органів Європейського Союзу. *Вісник ЛНУ імені Івана Франка, серія: міжнародні відносини*. 2000. №2. С. 356 – 361.

9. Гріненко О. О. ЄС як особливий суб'єкт міжнародного права. *Європейське право та порівняльне правознавство: Збірник статей / За ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Гриценка, О. В. Кресіна; упор. О. В. Кресін, О. Д. Рожко. Київ – Шамборі: Логос, 2010. С. 113–127.*
10. Довгань В.М. Європейський Парламент. Правовий статус і компетенція в системі органів Європейського Союзу. Київ: КНТ, 2007. 130с.
11. Зубар І. В. Інституційні засади функціонування регіональних підсистем сучасного міжнародного права. *Альманах міжнародного права. 2015. Вип.7. С. 59–72.*
12. Європейська рада, її склад та компетенція - URL: http://studies.in.ua/pravo_es-shporu/2193-yevropeyska-rada-yiyi-sklad-ta-kompetencya.html
13. Коваль В.С. Парламентський аспект розширення Європейського Союзу: роль Європарламенту/Актуальні проблеми міжнародних відносин (частина II). – 2002.
14. Комарова Т. В. Організація судової системи Європейського Союзу. *Вісник Національної академії правових наук України. 2018. Т. 25. №1.С. 79-96*
15. Комарова Т. В. Особливості взаємодії національних судів держав-членів Європейського Союзу із Судом справедливості Європейського Союзу. *Право і суспільство. 2018. № 2 част. 2. С. 234-238*
16. Комарова Т. Процесуальна автономія національних судів держав-членів ЄС у практиці суду справедливості Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право. Київ: Інститут приватного права і підприємництва АПНУ, 2018, № 5. С.280-285*
17. Лазовські А. Огляд прецедентного права Суду Європейського Союзу у сферах, що регулюються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. URL: [https:// eu-ua.org](https://eu-ua.org)
18. Лесюк В. В. Правова природа парламентських органів європейських міжнародних організацій: дис канд. юрид. наук: Львів, 2011. 226 с.
19. Лісабонський Договір: аналіз впливу на відносини між ЄС та Україною у міжнародній, безпековій та оборонній політиці/ Упорядники: Коломієць О.В, Золкіна М.Ю., Головнєв Д.В., Київ , 2011.
20. Маринів І. І. Взаємодія Суду Європейського Союзу із Європейським судом із прав людини в аспекті захисту прав людини. *Право і суспільство. 2019. №5. Ч. 2. С. 181–188. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/5_2019/part_2/31.pdf.*
21. Микієвич М.М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: монографія. Львів, 2005. 416с.
22. Муравйов В., Смирнова К. Європейське право: правова категорія, доктрина, наука. *Європейське право. 2012. №1. С. 11–22.*

23. Шварцева М. І. Становлення та розвиток європейського парламентаризму. *Актуальні проблеми права: теорія і практика: зб. наук. пр.* 2013. № 26. С. 601–606.
24. Яворська І.М. Правовий статус та функції суду Європейського Союзу / І. М. Яворська. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України.* 2012. - Вип. 29. С. 95-105. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2012_29_12.
25. Яковюк І. В. Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України: автореф. дис. ... док. юрид. наук: Харків, 2014. 40 с.
26. Allott P. Preliminary Rulings— Another Infant Disease // *European Law Review.* 2000. Vol. 25. Iss. 5. P. 540.
27. Arnulf A. *The European Union and its Court of Justice.* – New York: Oxford University Press, 2003
28. Cornu E. The impact of the Council of Europe Standards on the European Union. *Between Autonomy and Dependence: The EU Legal Order under the Influence of International Organisations* / Edited by Ramses A. Wessel, Steven Blockmans. The Hague: Asser Press. The Netherland and authors, 2013. P. 113–130.
29. Court of Justice of the European Union. Recommendations to National Courts and Tribunals in Relation to the Initiation of Preliminary Ruling Proceedings. Introduction// *OJ. C257.* Vol. 61. 20 July 2018. P.1.
30. Court of Justice of the European Union. Rules of Procedure of the Court of Justice // *OJ. L 265.* 29 September 2012. P. 1-42.
31. Cremona M. Disconnection Clauses in EU Law and Practice. *Mixed Agreements Revisited: The EU and its Member States in the World* / Edited by Christophe Hillion, Panos Koutrakos. Hart Publishing, 2010. P. 160–186.
32. Nugent N. *The Government and Politics of the European Union (8th Edition)* / N. Nugent. London: Red Globe Press, 2017. 512 p
33. Prechal S. National Courts in EU Judicial Structures // *Yearbook of European Law.* 2006. Vol. 25. Iss. 1. P. 434.
34. Ramses A. Wessel. The Legal Framework for the Participation of the European Union in International Institutions. *European Integration.* 2011. Vol. 33. № 6. P. 621–635.
35. *The European Union: What it is and what it does.* Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. 60 p.
36. Tridimas G., National courts and the European Court of Justice: a public choice analysis of the preliminary references procedure / G. Tridimas, T. Tridimas // *International Review of Law and Economics.* – 2004. – Vol. 24. – P. 125-145.

12. Інтернет-ресурси

1. Європейська Рада – URL: <http://ue.eu.int/en/Info/eurocouncil/index.htm>
2. Рада ЄС – URL: <http://ue.eu.int/en/summ.htm>
3. Європейська Комісія – URL: http://ue.eu.int/comm/index_en.htm
4. Європейський парламент – URL: <http://www.europarl.eu.int/sg/tree/en/default.htm>
5. Суд ЄС – URL: <http://curia.eu.int/en/index.htm> -
6. Рахункова палата – URL: <http://www.eca.eu.int/>
7. Європейський Центральний Банк – URL: <http://www.ecb.int/>
8. European Investment Bank – URL: <http://www.ecb.int/>
9. ECOSOC – URL: http://www.ces.eu.int/int/en/acs/fr_acs_default.htm
10. Committee of the Regions – URL: <http://www.cor.eu.int/>
11. Presentation of agencies – URL: <http://europa.eu.int/en/agencies.html>
12. Europol – URL: <http://www.europol.eu.int/home.htm>
13. European Ombudsman – URL <http://www.euro-ombudsman.eu.int/>

13. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації щодо підготовки та оцінки кваліфікаційних робіт; Методичні вказівки до підготовки та оцінки курсових робіт; індивідуальні завдання; ситуаційні завдання (кейси); приклади виконання типових завдань та задач; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали; каталоги інформаційних ресурсів Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка, Львівської національної наукової бібліотеки ім. В.Стефаника та ін.